

پوشش ورزشی

آیین‌های از هویت ملی

دکتر حسین زاریان

دانشیار دانشگاه خوارزمی

در پهنه رقابت‌های بین‌المللی، ورزشکاران فقط نمایندگان قدرت بدنی و مهارت‌های فنی نیستند؛ آنان سفیران فرهنگی و دیپلمات‌های نمادینی هستند که پیام ملت خود را بر دوش می‌کشند. مراسم رژه افتتاحیه المپیک، تنها آغاز یک مسابقه نیست؛ صحنه‌ای است که در آن هویت، تاریخ و غرور ملی در قالب

پوشش ورزشکاران به نمایش درمی‌آید. در این لحظات، لباس فراتر از یک پوشش ساده، به پرچمی متحرک بدل می‌شود که ارزش‌های یک تمدن را به جهانیان معرفی می‌کند. اهمیت پوشش ورزشکاران در چنین مراسم جهانی، از جنبه‌های نمادین، فرهنگی و سیاسی برخوردار است. لباس کاروان هر کشور، اولین تصویری است که میلیاردها بیننده از آن ملت در ذهن می‌سپارند. این پوشش باید بتواند اصالت فرهنگی، هنر ملی و روح جمعی یک ملت را در قالب طراحی، رنگ و نشان‌ها بازتاب دهد. برای کشوری مانند ایران با تاریخ کهن، تنوع فرهنگی غنی و هنرهای سنتی بی‌نظیر، لباس ورزشکاران می‌تواند جلوه‌ای از این گنجینه باشد؛ از نقوش اسلیمی و خوشنویسی تا رنگ‌های سرزنده و نمادهای برخاسته از طبیعت و اسطوره‌ها.

اما پرسش چالش‌برانگیز اینجاست؛ چرا کاروان ایران در دهه‌های اخیر نتوانسته در این عرصه نمادین، تصویری یکپارچه، باشکوه و مبتنی بر هویت ملی ارائه دهد؟ چرا گاه شاهد حاشیه‌سازی‌هایی حول طراحی، کیفیت یا نمادگرایی این لباس‌ها بوده‌ایم؟

رویکرد تاریخی به این موضوع نشان می‌دهد که طراحی پوشش کاروان ایران، اغلب فاقد یک استراتژی منسجم و مشورت با کارشناسان حوزه‌های طراحی لباس، هنرهای سنتی و نمادشناسی ملی بوده است. گاه انتخاب رنگ‌ها فاقد انسجام با پرچم ملی بوده، گاه طرح‌ها به جای الهام از گنجینه‌های ایرانی، تقلیدی از مدل‌های جهانی بدون هویت شده و گاه کیفیت دوخت و مواد به گونه‌ای بوده که شان ورزشکاران و ملت ایران را در سطح بین‌المللی زیر سؤال برده است. این کاستی‌ها نه تنها فرصت معرفی درست فرهنگ ایران را از بین برده، بلکه گاه به عاملی برای ایجاد تنش و بحث‌های داخلی تبدیل شده است. برای خروج از این چرخه، نیازمند نگاهی دیپلماتیک و حرفه‌ای به پوشش ورزشکاران هستیم. طراحی لباس کاروان باید حاصل همکاری متخصصان طراحی مد، هنرمندان سنتی، تاریخ‌دانان و حتی خود ورزشکاران باشد. این لباس باید با احترام به معیارهای جهانی پوشش ورزشی، هویت ایرانی را با ظرافت و زیبایی به نمایش گذارد. همچنین انتخاب این پوشش باید شفاف و براساس رقابت‌های طراحی ملی انجام شود تا بهترین ایده‌ها را اختیار کاروان قرار گیرد. ورزشکار ایرانی، وقتی در رژه المپیک قدم می‌گذارد، پشت سرش تاریخ هزاران ساله و فرهنگ غنی ایران ایستاده است. لباس او باید بتواند این تاریخ و فرهنگ را با عزت و زیبایی به دنیا معرفی کند. بایمام این بار، پیش از آنکه ورزشکارانمان در عرصه ورزش بدرخشند، در عرصه نمادها و دیپلماسی فرهنگی نیز سربلند باشند. پوشش کاروان ایران باید همچون دیپلماسی هوشمندانه عمل کند؛ نه تنها نماینده ورزش، بلکه نماد ظرفیت‌های هنری، تاریخی و انتعاط‌پذیری فرهنگی ایران در عصر مدرن باشد. با این نگاه، ورزشکاران ما نه فقط با ممدال که با تصویری به‌یادماندنی از ایران در تاریخ المپیک ثبت خواهند شد.

نماد فرهنگ و تمدن یک ملت

حمید قبادی دانا

دبیر اسبق بنیاد ملی مد و لباس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معمولاً لباس هر یک از کشورها در هر مسابقه‌ای، بویژه در المپیک و مراسم رژه، بیانگر فرهنگ و تمدن آن کشور است؛ لباسی که الهام گرفته از نمادهای فرهنگی، توأمندهای صنعتی و شاخص‌های تاریخی باشد. طراحی لباس کاروان باید به‌گونه‌ای باشد که پیش از هر چیز، هویت آن کشور را به‌درستی نشان دهد. در این مسیر، رعایت مباحث زیبایی‌شناسی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ به این معنا که طراحی از منظر بصری، لباس را به شکلی طراحی کند که در نگاه اول برای بیننده چشم‌نواز باشد. این چشم‌نواز بودن با در نظر گرفتن ترکیب موزون رنگ‌ها و اصول رنگ‌شناسی حاصل می‌شود. در هنگام رژه، این ترکیب‌بندی رنگی باید جذابیت داشته باشد و از جمله المان‌هایی است که طرح موظف است به‌صورت اصولی و حرفه‌ای آن را رعایت کند. یکی دیگر از ارکان اساسی در طراحی لباس بانوان و آقایان، هماهنگی میان آن‌هاست؛ به‌گونه‌ای که پیام یک‌رنگی، همدلی و اتحاد ایران را به نمایش بگذارد. المپیک، بازی‌های آسیایی و جام جهانی رویدادهایی بسیار خاص و حساس هستند. در بازی‌های داخل کشور نیز همواره نسبت به تیم مقابل حساسیت وجود دارد؛ به این تصور کنید در مقیاسی بسیار بزرگ تر و در برابر دیدگان جهانیان قصد معرفی خود را داریم. کشوری مانند ایران که از نظر تمدن، پیشینه‌ای کهن و دیرینه دارد و از منظر پارچه و الگوهای پوشاک غنی است، نباید لباسی ارائه دهد که فرهنگ و طراحان ایرانی را زیر سؤال ببرد. این در حالی است که ما دارای برندهای معتبر و طراحان توانمندی با رزومه‌های کاری قوی هستیم؛ طراحی که حتی برای طراحی لباس المپیک سایر کشورها نیز به همکاری دعوت شده‌اند. در چنین شرایطی، شایسته است وزارت ورزش و جوانان و مدیران کمیته ملی المپیک برای طراحی لباس کاروان‌های ورزشی، نکاتی همچون برگزاری فراخوان عمومی دعوت از تمامی طراحان نخیه و فعال در مؤسسات معتبر و ثبت‌شده مد و لباس را مد نظر قرار دهند.

«ایران» ضرورت طراحی هدفمند پوشش کاروان ورزشی در رویدادهای آسیایی و جهانی را بررسی می‌کند

لباس قهرمانان؛ ویتترین هنر ایرانی

سینا حسینی / سال ۲۰۲۴ یکی از سال‌های پرترافیک و پراهمیت برای ورزش ایران در عرصه رویدادهای آسیایی و جهانی خواهد بود. حضور کاروان ورزشی ایران در این رویدادها، فرصتی ارزشمند برای مدیران حوزه ورزش است تا با نگاهی هدفمند و انتخابی هوشمندانه در طراحی لباس متحدالشکل کاروان کشور، گوشه‌ای از هنر اصیل و هویت فرهنگی این سرزمین را به تصویر بکشند.

در سال‌های اخیر، یکی از چالش‌های همیشگی در جریان برگزاری مسابقات ورزشی، نحوه انتخاب و طراحی لباس کاروان ورزشی ایران

دبیر کارگروه مد و لباس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گفت‌وگو با «ایران»:

در طراحی لباس‌ها از نمادهای فرهنگی غافل نمی‌شویم

پریسا غفاری / محسن گرچی، دبیر کارگروه مد و لباس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به اهمیت طراحی لباس ورزشکاران کاروان ایران در رویدادهای بین‌المللی و جهانی معتقد است: «لباس ورزشکاران در مجامع جهانی، پیام‌رسان فرهنگ و تمدن کشور است و به طور طبیعی، در کنار موضوع قهرمانی، بستری برای دیپلماسی فراهم می‌کند.»

کشورمان را به اهتزاز درمی‌آورد، در واقع در آوردگاه دیپلماسی، بخشی از پیام ایران را در قالب پوشش و رسانه‌های مختلف تاریخ، همواره پوشش و لباس، معرف طبقه اجتماعی و طرز تفکر افراد بوده است. اما لباس و نوع پوششی که ورزشکار در میداين بين‌المللی و مهمی چون المپیک و بازی‌های آسیایی، بویژه هنگام رژه کاروان، بر تن می‌کند، در کنار موضوع قهرمانی، بستری برای دیپلماسی فراهم می‌سازد. زمانی که ورزشکار ایرانی بر سکوی قهرمانی می‌ایستد و پرچم

کشورمان را به اهتزاز درمی‌آورد، در واقع در آوردگاه دیپلماسی، بخشی از پیام ایران را در قالب پوشش و رسانه‌های مختلف تاریخ، همواره پوشش و لباس، معرف طبقه اجتماعی و طرز تفکر افراد بوده است. اما لباس و نوع پوششی که ورزشکار در میداين بين‌المللی و مهمی چون المپیک و بازی‌های آسیایی، بویژه هنگام رژه کاروان، بر تن می‌کند، در کنار موضوع قهرمانی، بستری برای دیپلماسی فراهم می‌سازد. زمانی که ورزشکار ایرانی بر سکوی قهرمانی می‌ایستد و پرچم

دبیرکل سابق کمیته ملی المپیک در گفت‌وگو با «ایران»:

سلیقه فردی نباید ملاک تصمیم‌گیری باشد

اما تأثیر سلیقه در ایجاد این چالش را نمی‌توان نادیده گرفت. بنابراین لازم است از یک فرمول استاندارد تبعیت کنیم تا لباس کاروان و تیم‌های ورزشی تابع سلیقه‌های فردی نباشد. او با تأکید بر لزوم همگرایی ملی در این زمینه ادامه می‌دهد: «این موضوع نیازمند عزمی ملی یا مشارکت وزارت ورزش، کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و طراحان مد و لباس است. باید وفاقی در این زمینه شکل بگیرد تا این مشکل ملی یک رشته در قهرمانی آسیا یا لباسی حاضر می‌شود و در قهرمانی جهان یا لباسی دیگر. البته این مسأله دلایل مالی هم دارد،

شود، ممکن است برخی حاشیه‌سازی کنند. با این حال، در بازی‌های آسیایی، نتیجه‌گیری اهمیت دارد، نه نوع لباس. از این رو، لباس رسمی در هر شرایطی می‌تواند زمینه‌ساز حواشی شود.»

او همچنین درباره فرآیند طراحی و تأیید لباس توضیح داد: «انتخاب لباس کاروان زیر نظر مستقیم آقای خسروی‌ف‌ا، رئیس کمیته ملی المپیک، انجام می‌شود. در حال حاضر طرح در مرحله طراحی است و پس از نهایی شدن و تأیید، به شرکت تولیدکننده واگذار خواهد شد.

فکر می‌کنم تا پایان ماه بهمن، لباس کاروان آماده‌اشود.» سرپرست کاروان ایران اضافه کرد که اعضای کاروان ناگویا حداقل دو دست لباس ورزشی خواهند داشت: «به هر ورزشکار دست‌کم دو دست لباس ورزشی داده می‌شود؛ یکی برای رژه افتتاحیه و مراسم سکو و دیگری برای مسابقات. تلاش می‌کنیم اعضای کاروان از نظر لباس و تی‌شرت در

رحیمی در پایان تأکید کرد که امسال خبری از رونمایی لباس کاروان نخواهد بود: «به نظر من، رونمایی از لباس اشتباه است و معمولاً حاشیه درست می‌شود بهترین زمان برای دیده شدن لباس، همان رژه افتتاحیه است که تمام جذابیت در آن نهفته است،

رحیمی، سرپرست کاروان اعزامی به ناگویا در گفت‌وگو با «ایران»:

ورزشکاران به جای کت‌وشلوار با لباس ورزشی رژه می‌روند

مهری رنجبر / کاروان ورزشی ایران در مراسم افتتاحیه

بازی‌های آسیایی ۲۰۲۴ ناگویا با تصمیمی متفاوت، به جای لباس رسمی با ست ورزشی رژه خواهد رفت. این خبر را اصغر رحیمی، سرپرست کاروان کشورمان در ناگویا، در گفت‌وگو با «ایران» اعلام کرد: «کمیته ملی المپیک به‌تدریج به سمت حذف کت‌وشلوار و مانتوی رسمی از پوشش کاروان‌های ورزشی پیش می‌رود. بر همین اساس، ورزشکاران ایران در مراسم افتتاحیه بازی‌های آسیایی ۲۰۲۴ ناگویا با پوشش ورزشی حاضر می‌شوند.»

او دلیل این تصمیم را چنین توضیح می‌دهد: «در سال‌های اخیر، طراحی و انتخاب لباس کاروان ایران در بازی‌های آسیایی و المپیک به یکی از چالش‌های همیشگی ورزش تبدیل شده بود. از آن سو، کاروان ایران در ناگویا بسیار بزرگ است و تهیه لباس رسمی برای همه اعضا هزینه زیادی دارد. بنابراین چون ست‌های ورزشی مورد استفاده در بازی‌های آسیایی جوانان بحرین و بازی‌های کشورهای اسلامی ریاض با استقبال ورزشکاران روبه‌رو و تصمیم گرفته شد تا پوشش کاروان کشورمان در ناگویا نیز بر همان اساس طراحی شود.»

رحیمی معتقد است با انتخاب لباس ورزشی، دیگر خبری از حاشیه نخواهد بود: «به هر حال، انتخاب لباس امری سلیقه‌ای است و هر مدل که برگزیده

بی‌اهمیت و شتاب‌زده دنبال شده، لباس کاروان ورزشی ایران تا مدت‌ها به سوزه منتقدان و رسانه‌ها تبدیل شده است. با توجه به اهمیت طراحی و هنر ایرانی و جایگاه جهانی آن در عرصه ورزش، لازم است مسئولان کشور طراحی لباس کاروان‌های ورزشی را نه به‌عنوان یک مرحله فرعی، بلکه به‌عنوان فرصتی فرهنگی و هنری بهره‌گیری از هنر اصیل، رنگ‌ها و طرح‌های ریشه‌دار ایرانی می‌تواند در کنار شکوه عملکرد ورزشکاران، تصویری درخور از ایران فرهنگی، اصیل و پیشت‌ر در ذهن جهانیان برجای گذارد.

پرهیز از نگاه معمولی

به پوشش کاروان

حسینی اخلاقی امیری عضو کمیسیون فرهنگی مجلس

مسئولان ورزش نباید به‌راحتی از موضوع لباس کاروان ورزشی عبور کنند. لباس کاروان ورزشی در میداين بزرگ، حامل پیام خاصی از سوی آن کشور به جهان است؛ درست مانند زمانی که تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی برزیل و روسیه با نماد

یوز ایرانی به میدان رفت، که این اقدام تأثیر زیادی بر افکار عمومی جهان گذاشت. اکنون نیز مسئولان وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک و فدراسیون‌ها نباید از این مسأله ساده بگذرند، زیرا طراحی زیبا و شایسته برای لباس کاروان ایران در بازی‌های آسیایی، می‌تواند پیام مهمی از تمدن دیرینه و بی‌نظیر ایران به جهانیان مخابره کند. در واقع، پوشش ورزشکاران نمادی از هویت ملی کشورشان است، بویژه برای ایرانی که همواره مظهر عزت، قدرت و تمدنی باشکوه از گذشته تا امروز بوده است. مسئولان ورزش باید هوشیار باشند تا بی‌توجهی به این موضوع ایجاد نشود؛ بی‌توجهی‌ای که در گذشته باعث اتکار متأسفانه، گاهی مسئولان از اهمیت پوشش ورزشکاران غافل مانده و صرفاً با امضای قرارداد یا یک شرکت، با این موضوع خیلی ساده و معمولی برخورد کرده‌اند در حالی که این موضوع از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و در این مورد نباید به دنبال صرفه‌جویی بود. لباس کاروان ما در رویدادهای بزرگ نظیر بازی‌های آسیایی و المپیک حکم نماد کشورمان را دارد پس نباید به فکر صرفه‌جویی در این ماجرا باشیم بلکه باید به این موضوع با حساسیت برخورد شود. لباس ورزشکاران باید حاصل بهره‌گیری از هنر دقیق، ظریف و گویا باشد. کمیته ملی المپیک و وزارت ورزش و جوانان در فرآیند انتخاب لباس باید نگاه جامع و چندبعدی به این مسأله داشته باشند؛ نگاهی که ابعاد هنری، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی و حتی تاریخی را در نظر بگیرد. لازم است افراد صاحب‌نظر و توانمند از حوزه‌های گوناگون در کنار هم قرار بگیرند تا با انتخاب طرحی شایسته، اتفاقی بزرگ رقم بزنند. به علاوه، نباید نگاه اقتصادی بر این فرآیند حاکم شود. هنر، قدرت و شان ایران طرحی باشند که فراوانی و تنوع داشته باشد. از سوی دیگر، ورزش کشور برای این امر بوجه مناسبی در اختیار دارد، بنابراین انتظار می‌رود با در نظر گرفتن تمامی ابعاد و ظرافت‌ها، طرحی ارائه شود که الگویی ماندگار و افتخارآمیز برای ایران باشد.

مهسا جاور، قایقران ملی پوش روئینگ در گفت‌وگو با «ایران»:

پوشش کاروان باید نشانه و نماد هویت آن کشور باشد

هستند که بدون استفاده از نماد یا رنگ پرچم، لباسی شبک و شایسته می‌پوشند. بنابراین آنچه اهمیت دارد سیاستگذاری مجموعه ورزشی و اسانس‌ر در تعیین طرح است. نکته اصلی این است که لباس کاروان باید در شان نام ایران و جایگاه ملی ما باشد.»

جاور درباره فرآیند طراحی و دوخت لباس نیز توضیح می‌دهد: «بهترین روش این است که طرح نهایی پس از تأیید، دوخته و توسط خود ورزشکاران پرو شود، مثل المپیک تکیو که وقتی طرح لباس تأیید

می‌شد، چند ورزشکار لباس را امتحان می‌کردند؛ این کار باعث می‌شود اگر ایرادی در طراحی یا دوخت وجود داشته باشد، زودتر به چشم بیاید و برطرف شود. البته مسئولان بر اساس سیاست و هدف خود، طرح نهایی را انتخاب و تصویب می‌کنند. در هر حال، طراحی لباسی شبک و درخور برای کاروان کار دشواری نیست، تنها نیاز به برنامه‌ریزی و هماهنگی دارد. هرچند باید پذیرفت حتی بهترین طرح نیز ممکن است موافقان و مخالفان خود را داشته باشد؛ چراکه هیچ طرحی نمی‌تواند همه را راضی کند.»

